

Datum:	2020-10-15
Ärendenr:	783

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

REMISSYTTRANDE

Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation (BAO) yttrande över betänkande av utredningen om genomförande av Visselblåsardirektivet, SOU 2020:38, Ökad trygghet för visseblåsare.

Sammanfattning

BAO:s delägare omfattas sedan tidigare av såväl lag (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden som av de särskilda krav som omgärdar finansmarknadsområdet rörande interna visseblåsarfunktioner. BAO har inga invändningar mot att den svenska lagstiftningen anpassas i syfte att överensstamma med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1936 av den 23 oktober 2019. BAO noterar dock att utredningen i delar bör förtydligas och vill mot bakgrund av detta särskilt belysa följande punkter:

- bedömningssvårigheter avseende omfattningen av skyddet;
- oönskad påverkan på arbetstagarens lojalitetsplikt och skyddet för företagshemligheter;
- otydlighet avseende strukturen kring rapporteringsordningen;
- oönskad påverkan på sekretessförbindelser;
- oönskad påverkan på arbetsgivarens arbetsledningsrätt och definitionen av repressalie;
- tillämpningsproblem i förhållande till annan lagstiftning; samt
- ökade kostnader för arbetsgivare.

BAO har vidare samrått med Svenska Bankföreningen kring betänkandet och ställer sig bakom de punkter som lyfts fram i deras yttranden (Bankföreningens referens 2020/07/003).

Under respektive rubrik utvecklar BAO sina synpunkter.

Datum:	2020-10-15
Ärendenr:	783

Synpunkter i sakfrågor

Bedömningssvårigheter avseende omfattningen av skyddet

Utredningens förslag innebär att begreppet "allvarliga missförhållanden" ersätts med ett skydd som är tillämpligt vid rapportering av "information om missförhållanden om det finns ett allmänintresse" av att de missförhållanden som rapporteras kommer fram. Skyddet är omfattande och det överlämnas initialt till den enskilde individen att avgöra huruvida informationen kan anses ha ett allmänintresse. Vidare är det, i varje enskilt fall, individen som inför en rapportering har att bedöma huruvida den information som är tillgänglig uppfyller rekvisitet "rimliga skäl att tro att den rapporterade informationen är sann". Detta kommer att medföra svårigheter för såväl rapporterande individer som för företag att veta vilken information som är att anse som skyddsvärd och i vilka situationer skyddet är tillämbart.

Oönskad påverkan på arbetstagarens lojalitetsplikt och skyddet för företagshemligheter

Arbetstagarens lojalitetsplikt utgör ett fundament i anställningsförhållandet och alla ingrepp i lojalitetsplikten måste göras med största försiktighet. Utvidgningen av skyddet i utredningens förslag innebär att lojalitetsplikten kan komma att påverkas. Utredningens förslag är extensivt och invecklat vilket riskerar att urholka lojalitetsplikten och skapa oklarhet kring dess gränser. Detta kan komma att skapa mer tvister på svensk arbetsmarknad och det kan komma att missgynna svensk arbetsmarknad och svenska företag. Det ligger i både arbetsgivarens och arbetstagarens intresse att ha ett så förutsägbart system som möjligt.

Utredningens förslag skapar frågor kring gränsdragningen mot och samspelet med såväl lagen om anställningsskydd som det skydd som lag om företagshemligheter ska ge arbetsgivares verksamhet.

Otydlighet kring strukturen för rapporteringsordningen

Det finns en risk att det föreslagna systemet, som inte skapar en tydlig struktur för rapporteringsordningen, kommer att fungera som en potentiell kanal för mer generella missnöjesyttringar. BAO anser precis som framgår av Bankföreningens yttrande att det är av vikt att den svenska lagen fullt ut återger de kriterier som framgår av artikel 15 i direktivet.

Av direktivet framgår att offentliggörande kan används om personen först rapporterat internt och externt, eller direkt externt. Det anges vidare vissa kriterier i artikel 15, med förtydligande av den dignitet en överträdelse måste ha för att en individ ska ha rätt att offentliggöra information. En rapporterande individ har enligt direktivet dessa kriterier och förtydliganden att förhålla sig till för

Datum:	2020-10-15
Ärendenr:	783

att skyddet ska gälla. Eftersom syftet med lagen är att ge ökad trygghet för rapporterade personer är det av vikt att den enskilde kan tillgodogöra sig innebörden av bestämmelsen och att det tydligt framgår vad som krävs för att uppnå skydd enligt 2 kap 11 § i den nya lagen. Det är därför lämpligt att i lagtexten återger de kriterier och förtydliganden som anges i artikel 15.

Oönskad påverkan på sekretessförbindelser

En arbetstagare som rapporterar om missförhållanden externt kan bryta mot en sekretessbestämmelse i ett anställningsavtal. Av utredningens förslag framgår att ett avtal som inskränker en individs rätt att rapportera om missförhållanden där det finns ett allmänintresse är ogiltigt i den delen. Detta är en skrivning som initialt kan framstå som tydlig men som kan komma att skapa svåra tillämpningsproblem. Förslaget kan komma att få till konsekvens att en arbetsgivare genom att kräva skadestånd eller eventuellt vite bryter mot repressalieförbudet och själv riskerar att bli skadeståndsskyldig.

Oönskad påverkan på arbetsgivarens arbetsledningsrätt och definitionen av repressalie

Utformningen av utredningens förslag avseende det skydd som ska ges till personer som omfattas av lagen skapar ett stort utrymme för att åtgärder som arbetsgivaren vidtar av anställningsrelaterade skäl ifrågasätts och att tvister uppkommer kring huruvida en åtgärd eller en underlåtenhet från arbetsgivarens sida utgör en repressalie som föranletts av en vidtagen rapportering eller ett offentliggörande. Detta kan komma att påverka arbetsgivare i deras möjlighet att bedriva sin verksamhet.

Definitionen av vad som avses med en repressalie är vid i direktivets mening och kan enligt utredningens förslag omfatta en stor krets av individer. Att det av utredningen framgår att repressaliebegreppet inte ska ges någon närmare definition i den nya lagen anser BAO som olyckligt. Detta kan leda till stora tolkningssvårigheter. BAO är av uppfattningen att en tydlig definition av vad som är att anse som en repressalie skulle gynna såväl arbetsgivare som arbetstagare och skulle skapa mer förutsebarhet på svensk arbetsmarknad.

Tillämpningsproblem i förhållande till annan lagstiftning

I svensk rätt finns redan idag ett skydd för visseblåsare i ett antal olika lagar. Av utredningen framgår att lagen inte ska göras subsidiär i förhållande till andra föreskrifter än de som genomför eller kompletterar sektorsspecifika unionsakter. Det finns ett antal sådana föreskrifter/lagar inom områdena för finansiella tjänster, produkter och marknader samt inom områdena för att förhindra penningtvätt och finansieringen av terrorism. Det kommer därmed att vara möjligt för en visseblåsare att få upprättelse för en förlust eller kränkning på grund av en repressalie med stöd av både den nya lagen och andra regelverk. Vilket regelverk som kommer att tillämpas för att driva en

Datum:	2020-10-15
Ärendenr:	783

fråga om upprättelse för förlust och ersättning för kränkning kommer i praktiken att avgöras utifrån vilken rättslig grund den skadedrabbade väljer att föra sin talan.

Frågan är om det är ändamålsenligt att i så stor omfattning som förslaget medför ha ett överlappande skydd i olika lagstiftningar. Detta kan snarare medföra tillämpningsproblem i förhållande till andra lagar vilket orsakar svårigheter att bedöma vilken skyddsnivå och vilka rapporteringskanaler som är tillämpbara.

Ökade kostnader för arbetsgivare

BAO konstaterar att det utifrån utredningens förslag till implementering av direktivet är ofrånkomligt att det kommer att uppstå kostnader för företagen, näringslivet och föreningslivet som är kopplade till efterlevnaden av regelverket. För att motverka detta är det viktigt att implementeringen av direktivet inte ökar de administrativa kostnaderna mer än absolut nödvändigt. Detta gäller bland annat kostnader som är förenade med de interna rapporteringskanaler och den behandling av personuppgifter som är en följd av detta.

Utredningens förslag

BAO:s ställningstagande

BAO tillstyrker implementering av direktivet med förbehåll för ovan angivna synpunkter.

Med vänliga hälsningar,

BANKINSTITUTENS ARBETSGIVAREORGANISATION

Gunilla Grenö